

Π5.2.4 Σύνταξη Ενιαίου Επιμορφωτικού Υλικού

MIS 5035543: «ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»

Γνωστικό Πεδίο: Κοινωνικές Επιστήμες

Γνωστικό Αντικείμενο: Ιστορία (Δημοτικού)

Ο Επόπτης

.....

Ονοματεπώνυμο – Υπογραφή

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ Ε΄ ΤΑΞΗΣ

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος διδακτικού σεναρίου: Η αραβική επέκταση και η άμυνα των Βυζαντινών

Δημιουργός: Σταύρος Παπαδόπουλος

Βαθμίδα – Τάξη: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση Ε΄ τάξη

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές και συμβατότητα με ΠΣ:

Γνωστικό Αντικείμενο: Ιστορία Ε΄ Δημοτικού

Θεματικό Πεδίο: Βυζαντινή Ιστορία

Θεματική ενότητα: Η Μέση Βυζαντινή περίοδος: Η Μεσαιωνική Ελληνική Αυτοκρατορία.

Υποενότητα: Η αραβική επέκταση και η άμυνα των Βυζαντινών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όπως αναφέρονται στο ΠΣ:

-Να επισημαίνουν τους παράγοντες που ευνόησαν την αραβική επέκταση.

.-Να αποτιμούν τη σημασία που είχε για την Ευρώπη η ανάσχεση της αραβικής επέκτασης από τους Βυζαντινούς.

-Να γνωρίζουν το σύστημα των θεμάτων και των θεματικών στρατών και να αποτιμούν την αποτελεσματικότητά του για την άμυνα της αυτοκρατορίας

-Να γνωρίζουν τη συνεισφορά της στρατιωτικής τεχνολογίας των Βυζαντινών (υγρόν πυρ) στις στρατιωτικές νίκες επί των Αράβων.

.-Να γνωρίζουν τη συμβολή των Ακριτών στην άμυνα της αυτοκρατορίας και να εντοπίζουν την ηρωοποίησή τους από τη λαϊκή μούσα (ακριτικά τραγούδια).

-Να γνωρίζουν βασικά επιτεύγματα του αραβικού πολιτισμού και να κατανοούν την πολιτιστική αλληλεπίδραση μεταξύ του αραβικού κόσμου, του Βυζαντίου και της Δυτικής Ευρώπης.

Σχέση με άλλες θεματικές ενότητες ή και θεματικά πεδία του γνωστικού αντικειμένου ή/και άλλα γνωστικά αντικείμενα:

Η ενότητα που θα διδάξουμε σχετίζεται με την ενότητα: «Η εποχή του Ηρακλείου» που ήταν η ενότητα που διδάχθηκαν οι μαθητές/τριες στο προηγούμενο μάθημα. Η νέα ενότητα αποτελεί τη χρονική συνέχεια της ενότητας που προηγήθηκε και οι μαθητές γνωρίζουν την εποχή του Ηράκλειου, την προσωπικότητα και τη δράση του και τους επιτυχημένους αγώνες του σε βάρος των Περσών και των Αβάρων. Οι δύο ενότητες αποτελούν μέρος της θεματικής ενότητας: «Μέση Βυζαντινή Περίοδος-Μεσαιωνική Ελληνική αυτοκρατορία» που είναι μια μεγάλη θεματική ενότητα στην ιστορία της Ε΄ τάξης και μια από τις κύριες θεματικές της Βυζαντινής ιστορίας. Στη νέα ενότητα το χρονικό πλαίσιο είναι από τον 7^ο έως και τον 10^ο αιώνα.

Χρονική διάρκεια: Δύο Διδακτικές ώρες

2. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ:

Ο κύριος εκπαιδευτικός στόχος της ενότητας είναι να μπορούν οι μαθητές/τριες να επισημαίνουν τους παράγοντες που ευνόησαν την αραβική επέκταση και να αποτιμούν τη σημασία που είχε για την Ευρώπη η ανάσχεση της αραβικής επέκτασης, από τους Βυζαντινούς. Σημαντικά επίσης ζητούμενα της ενότητας που αναπτύσσεται σε δύο ώρες είναι να γνωρίζουν οι μαθητές/τριες τον τρόπο διοίκησης του Βυζαντίου (θέματα) και το ρόλο των Ακριτών στην υπεράσπιση των εδαφών της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Στα προς ανάλυση ζητήματα είναι η κατάσταση του Βυζαντίου στις ανατολικές επαρχίες, τότε χρονολογικά έγινε η αραβική επέκταση και τις συνέπειες που είχε για το Βυζάντιο. Ακόμη να γνωρίζουν τη σημασία της απόκρουσης των Αράβων από τους βυζαντινούς, το χωρισμό της αυτοκρατορίας σε θέματα, τον νέο τρόπο διοίκησης και τις αλλαγές που προκάλεσε, την προσφορά των Ακριτών στη φύλαξη των συνόρων, την αγάπη του λαού προς αυτούς και τα βασικά επιτεύγματα των Αράβων στα γράμματα, στις τέχνες και τις επιστήμες.

3. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:

Οι μαθητές/τριες γνωρίζουν βασικές γνώσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών και αξιοποίησης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για να μπορούν να αξιοποιήσουν το ψηφιακό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί στη διάρκεια της διδασκαλίας. Η ομαδοσυνεργατική μορφή διδασκαλίας θα αξιοποιηθεί για τη συγκεκριμένη ενότητα, επομένως απαιτείται οι μαθητές/τριες να γνωρίζουν να εργάζονται ομαδικά και να λειτουργούν ως ομάδα. Ως προς τις δεξιότητες να καταφέρουν την εμβάθυνση στις συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. (Μέση Βυζαντινή Περίοδος- Μεσαιωνική Ελληνική αυτοκρατορία). Να αντιληφθούν ότι υπάρχει η δυνατότητα άντλησης ιστορικών στοιχείων από διάφορες πηγές : επίσκεψη Μουσείων-βιβλιογραφία, ιστοσελίδες και να προβαίνουν σε ανάλυση -σύνθεση στοιχείων που θα οδηγήσουν στην εύρεση σχέσης αιτίας –αιτιατού και στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης, και ερμηνείας γεγονότων.

4. ΣΚΟΠΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ:

Σκοπός του σεναρίου είναι να επισημαίνουν οι μαθητές/τριες τους παράγοντες που ευνόησαν την επέκταση των Αράβων και να έχουν τη δυνατότητα να αποτιμούν τη σημασία που είχε για την Ευρώπη η ανάσχεση της αραβικής επέκτασης από τους Βυζαντινούς.

Στο διδακτικό σενάριο επιδιώκουμε και μια σειρά από επιμέρους διδακτικούς στόχους όπως:

1. Να γνωρίζουν τότε οι Άραβες κατέκτησαν τις επαρχίες του Βυζαντίου και επεκτάθηκαν και στην Ευρώπη.
- 2.

3. Να έχουν τη δυνατότητα να δείξουν στο χάρτη τις βυζαντινές επαρχίες που κατέκτησαν οι Άραβες.
4. Να κατανοήσουν τους λόγους που οι ανατολικές επαρχίες υποτάχθηκαν στους Άραβες.
5. Να ενημερωθούν για τις συνέπειες που προκάλεσε η Αραβική επέκταση στο Βυζάντιο.
6. Να πληροφορηθούν για τον τρόπο που απέκρουσαν οι Βυζαντινοί τους Άραβες.
7. Να μάθουν για το «υγρόν πυρ» και το σημαντικό ρόλο του στις νίκες των Βυζαντινών.
8. Να ενημερωθούν για τη σύγκρουση στο Πουατιέ και τη σημασία της νίκης των Φράγκων για την Ευρώπη.
9. Να συσχετίζουν τις αποκρούσεις των Αράβων από τους Βυζαντινούς με τη νίκη των Φράγκων στο Πουατιέ και τη σημασία τους για την Ευρώπη.
10. Να πληροφορηθούν για την αλλαγή στον τρόπο διοίκησης και τι ήταν τα θέματα.
11. Να ξέρουν την προσφορά του θεματικού στρατού στην άμυνα του Βυζαντίου την περίοδο που εξετάζουμε.
12. Να ενημερωθούν για τους Ακρίτες, το χώρο δράσης τους και την προσφορά τους στην υπεράσπιση των εδαφών του Βυζαντίου.
13. Να μάθουν για τον σημαντικότερο από τους Ακρίτες: τον Βασίλειο Διγενή.
14. Να γνωρίσουν τα Ακριτικά τραγούδια, τους δημιουργούς τους, τα χαρακτηριστικά τους και την εξάπλωση τους.
15. Να ενημερωθούν για τα επιτεύγματα του αραβικού πολιτισμού στις τέχνες και στα γράμματα.

Πέρα από τους γνωστικούς στόχους που αναπτύσσονται στο διδακτικό μας σενάριο επιδιώκονται και συναισθηματικοί στόχοι όπως το να μάθουν οι μαθητές/τριες να λειτουργούν ως μέλος της ομάδας και να αναπτύξουν τη συνεργασία μεταξύ των ομάδων. Επίσης να καταφέρουν να προσεγγίσουν βιωματικά, πρόσωπα και ιστορικά γεγονότα. Επιδιώκεται η ικανοποίηση εκφραστικών και ψυχοκινητικών στόχων όπως το να σχεδιάζουν τρόπους δράσης για μεγαλύτερη εμβάθυνση σε θέματα ιστορικά και να αναπτύξουν δημιουργικότητα, φαντασία, γλωσσική έκφραση μέσα από λογοτεχνικές, θεατρικές, μουσικές δραστηριότητες.

5. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:

Η οργάνωση της τάξης έχει γίνει με βάση την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και τα παιδιά είναι χωρισμένα σε ομάδες των 4-5 ατόμων. Απαιτείται ηλεκτρονικός υπολογιστής και βιντεοπροβολέας (σε περίπτωση που ο εξοπλισμός αυτός δεν παρέχεται στη σχολική αίθουσα προτείνεται η δυνατότητα οι μαθητές/τριες να χρησιμοποιήσουν το εργαστήριο της πληροφορικής).

Στη διάρκεια της διδασκαλίας θα γίνει χρήση χαρτών που παρουσιάζουν την Βυζαντινή αυτοκρατορία στην περίοδο που εξετάζουμε, τους οποίους έχει προηγουμένως εντοπίσει ο εκπαιδευτικός. Παράλληλα θα αξιοποιηθούν παραθέματα και εικόνες που σχετίζονται με την ενότητα και θα βοηθήσουν να κατανοηθεί η ενότητα από τους μαθητές/τριες. Πολύ σημαντική είναι η ιστορική γραμμή που θα συμπληρωθεί από τους μαθητές/τριες και θα βοηθήσει να κατανοήσουν πότε διαδραματίστηκαν τα γεγονότα.

Στα πλαίσια της χρήσης και της αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. ο εκπαιδευτικός έχει επιλέξει σχετικές ιστοσελίδες και συνδέσμους που σχετίζονται άμεσα με την ενότητα. Υπάρχει η δυνατότητα ο ίδιος ο εκπαιδευτικός να έχει δημιουργήσει εποπτικό υλικό (αρχεία τύπου διαφανειών ppt). Θα κληθούν οι μαθητές/τριες να επισκεφτούν τις ιστοσελίδες και τους συνδέσμους αυτούς και παρακολουθήσουν συγκεκριμένα επιλεγμένα στιγμιότυπα. Οφείλει ο εκπαιδευτικός να προβεί σε σύντομες – ολιγόλεπτες – επιλογές από αυτό το ψηφιοποιημένο – οπτικοακουστικό υλικό, αλλιώς δεν θα είναι ρεαλιστική η ολοκλήρωση του μαθήματος σε μια διδακτική ώρα, όπως προβλέπεται από το πρόγραμμα σπουδών.

6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ:

Στη διδασκαλία μας θα εφαρμόσουμε την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας. Οι μαθητές/τριες είναι χωρισμένοι σε ομάδες των 4-5 ατόμων. Οι ομάδες είναι μεικτές (αγόρια και κορίτσια) και έχουμε φροντίσει ώστε το γνωστικό επίπεδο των παιδιών των ομάδων να είναι το ίδιο, οι ομάδες να έχουν την ίδια δυναμική. Ακολουθούμε την πάγια τακτική στην ανάθεση ρόλων δηλαδή κάθε ομάδα έχει τον συντονιστή/στρια, τον εκφωνητή/τρια και τα μέλη. Επιλέξαμε να εφαρμόσουμε τη συγκεκριμένη διδακτική μέθοδο γιατί η ηλικία και οι αντιληπτικές ικανότητες των μαθητών το επιτρέπουν.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι συντονιστικός, παρέχει το υλικό, τις πηγές, τις εργασίες και καλεί τις ομάδες να αφομοιώσουν τη νέα γνώση, να επεξεργαστούν τις πηγές και το υλικό και να καταλήξουν σε συμπεράσματα και να αποτιμήσουν πρόσωπα και ιστορικά γεγονότα. Σχετικά με τις τεχνικές αξιολόγησης σε καμιά περίπτωση δεν προωθείται η στείρα απομνημόνευση. Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας έχουμε τη δυνατότητα της διαμορφωτικής αξιολόγησης. Με τη χρήση διαφορετικής

μορφής εργασιών όπως σωστού- λάθους, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, κρυπτόλεξου, αντιστοίχισης. ελέγχουμε άμεσα κατά πόσο οι μαθητές/τριες κατανόησαν τη νέα ενότητα που μόλις διδάχθηκαν και μπορούμε πλέον να προβούμε σε μια αθροιστική αξιολόγηση. Παράλληλα τους δίνουμε φύλλα εργασίας που περιέχουν εργασίες ίδιας μορφής και δυσκολίας αλλά και πιο σύνθετες εργασίες με μεγαλύτερο βαθμό δυσκολίας για να τις απαντήσουν στο σπίτι.

7. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ:

Η διδασκαλία μας θα αρχίσει με την απαραίτητη σύνδεση με την προηγούμενη διδαχθείσα ενότητα η οποία είναι: «Η εποχή του Ηρακλείου». Θέτουμε ερωτήσεις στους μαθητές/τριες για να διαπιστώσουμε κατά πόσο έγιναν κατανοητά αυτά που διδάχθηκαν σε συνδυασμό με το φύλλο εργασίας που τους είχε δοθεί και αναφέρονταν στην ενότητα αυτή.

Στη συνέχεια έχουμε την ιστορική γραμμή που έχουμε στη τάξη μας και έχουμε σταματήσει στα μισά του 7^{ου} αιώνα, στα χρόνια του Ηράκλειου. Με αφορμή τον αυτοκράτορα Ηράκλειο παρουσιάζουμε ένα χάρτη του Βυζαντίου στον οποίο διακρίνονται τα «θέματα» και με αφορμή τον χάρτη ζητάμε από τους μαθητές/τριες να μας απαντήσουν σε ομάδες τι νομίζουν ότι είναι τα «θέματα». Στη συνέχεια ενημερώνουμε για τον όρο αυτό, ποιος τα δημιούργησε, ποιος είχε την εξουσία σε αυτά.

Ως συνέχεια της αφορμής στην πρώτη διδακτική ώρα θα παρουσιάσουμε χάρτες του Βυζαντίου του 6^{ου}, 7^{ου} και 8^{ου} αιώνα όπου θα αποτυπώνονται το Βυζαντινό κράτος στις περιόδους αυτές και οι αραβικές κατακτήσεις σε βάρος εδαφών του Βυζαντίου. Θα θέσουμε το ερώτημα στις ομάδες των μαθητών/τριών: ποιες αλλαγές διαπιστώνεται στη Βυζαντινή αυτοκρατορία, πού οφείλονται αυτές οι αλλαγές και ποια τμήματα του κράτους υπέστησαν τις μεγαλύτερες απώλειες. Θα δώσουμε χρόνο λίγων λεπτών στις ομάδες και στη συνέχεια θα καλέσουμε να μας παρουσιάσουν τις απαντήσεις τους. Δίνουμε με τον τρόπο αυτό τη δυνατότητα να συγκρίνουν το υλικό που τους παραθέσαμε και να προβούν σε επεξεργασία και διατύπωση συμπερασμάτων. Έχοντας τις απαντήσεις τους μέσω αρχείου διαφανειών ppt θα ενημερώσουμε τους μαθητές/τριες για την Αραβική επέκταση, ποιες περιοχές κατέκτησαν και τότε συνέβησαν αυτές οι κατακτήσεις.

Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης καλούμε τους μαθητές να απαντήσουν, πάντα εργαζόμενοι σε ομάδες, την εργασία 8 του φυλλαδίου. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στην πολιορκία της Κωνσταντινούπολης από τους Άραβες και την απόκρουση τους και πώς συνέβησαν αυτές οι νίκες. Μέσω εικονιστικού υλικού που έχει επιλέξει και προβάλλει ο εκπαιδευτικός θα γνωρίσουν οι μαθητές το υγρό πυρ και πόσο συνέβαλε στις νίκες των Βυζαντινών. Θα ενημερώσουμε τους μαθητές/τριες για την επέκταση των Αράβων στην Ιβηρική χερσόνησο και στη Γαλλία και για τη μάχη στο Πουατιέ.

Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης καλούμε τους μαθητές να απαντήσουν, πάντα εργαζόμενοι σε ομάδες τις εργασίες 6 και 10 του φυλλαδίου. Οι μαθητές/τριες εργάζονται ομαδικά και παρουσιάζουν τις απαντήσεις τους. Η απάντηση στην εργασία 6 σχετίζεται με την ιστοριογραμμή και μπορεί μετά την απάντηση να συμπληρώσουμε την ιστορική γραμμή που βρίσκεται στην αίθουσα.

Στην αθροιστική αξιολόγηση λίγο πριν την ολοκλήρωση της διδασκαλίας ζητούμε από τους μαθητές να απαντήσουν τις εργασίες 3, 11, 14 του φύλλου εργασιών που παραθέτουμε. Είναι κατανοητό ότι δεν απαιτείται να απαντηθούν όλες οι εργασίες, ο εκπαιδευτικός που γνωρίζει το υλικό της τάξης του επιλέγει, απλά εμείς τις παραθέτουμε συνολικά για να υπάρχει μεγάλη δυνατότητα επιλογής. Πρόκειται για απλές εργασίες, διαφορετικής μορφής (σωστού – λάθους, συμπλήρωσης προτάσεων, ανάπτυξης, πολλαπλής επιλογής). Με τον τρόπο αυτό διαπιστώνουμε το βαθμό κατανόησης της ενότητας που διδάχθηκαν. Μοιράζουμε φυλλάδιο εργασίας για το σπίτι με εργασίες διαβαθμισμένης δυσκολίας και οι οποίες δεν πρέπει να είναι πολλές και να αντιστοιχούν στην ηλικία και τις γνώσεις των μαθητών/τριων.

Η διδασκαλία της ενότητας ολοκληρώνεται με μια επαναληπτική επισήμανση των κύριων σημείων της ενότητας από τον εκπαιδευτικό.

Στη δεύτερη διδακτική ώρα της ενότητας θα εστιάσουμε στους Ακρίτες και την προσφορά τους και στην προσφορά των Αράβων στις τέχνες, τα γράμματα και τον πολιτισμό.

Ως αφόρμηση θα χρησιμοποιήσουμε ένα γνωστό δημοτικό τραγούδι, που αναφέρεται στους Ακρίτες και τα κατορθώματά τους. Θα ζητήσουμε στη συνέχεια από τις ομάδες να μας περιγράψουν το νόημα του ακριτικού τραγουδιού, σε ποιους αναφέρεται, τι προσέφεραν και πότε έζησαν οι Ακρίτες.

Θα προβάλουμε αρχείο διαφανειών που θα ενημερώσει τους μαθητές για τους Ακρίτες, γιατί ονομάστηκαν έτσι, ποια προνόμια είχαν, ποιες ήταν οι ασχολίες και πληροφορίες για τη ζωή τους τόσο σε καιρό πολέμου όσο και σε διάστημα ειρήνης. Θα αναφερθούμε επίσης στον πιο γνωστό Ακρίτα, τον Βασίλειο Διγενή και στα κατορθώματά του.

Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης καλούμε τους μαθητές να απαντήσουν, πάντα εργαζόμενοι σε ομάδες, την εργασία 5 του φυλλαδίου.

Συνεχίζοντας επισκεπτόμαστε την ιστοσελίδα του Μουσείου Μπενάκη- Μουσείο Ισλαμικής τέχνης και πραγματοποιούμε μια ψηφιακή ξενάγηση στα εκθέματα του Μουσείου που σχετίζονται με την ισλαμική τέχνη και δημιουργήθηκαν την εποχή που εξετάζουμε. Στη συνέχεια, καλούμε τους μαθητές/τριες να εργαστούν σε ομάδες και να απαντήσουν την εργασία 9 του φυλλαδίου.

Στην αθροιστική αξιολόγηση λίγο πριν την ολοκλήρωση της διδασκαλίας ζητούμε από τους μαθητές να απαντήσουν τις εργασίες 1, 2, 3, 7, του φύλλου εργασιών που παραθέτουμε. Είναι κατανοητό ότι δεν απαιτείται να απαντηθούν όλες οι εργασίες, ο εκπαιδευτικός που γνωρίζει το υλικό της τάξης του επιλέγει, απλά εμείς τις παραθέτουμε συνολικά για να υπάρχει μεγάλη δυνατότητα επιλογής.

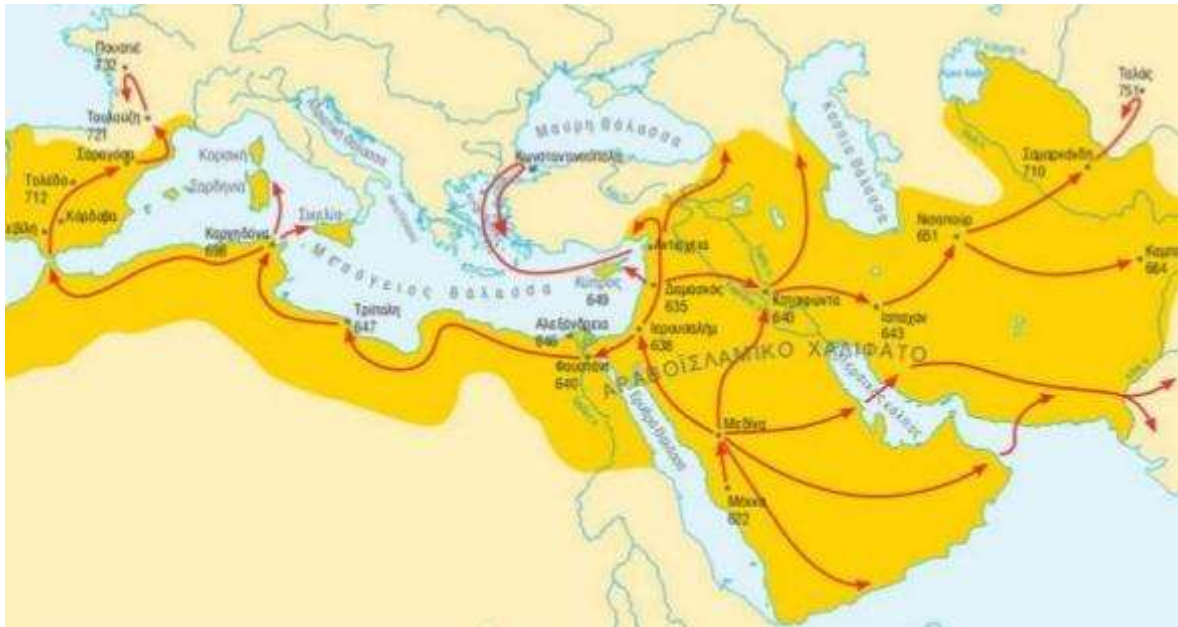
Πρόκειται για απλές εργασίες, διαφορετικής μορφής (σωστού – λάθους, συμπλήρωσης προτάσεων, ανάπτυξης, πολλαπλής επιλογής). Με τον τρόπο αυτό διαπιστώνουμε το βαθμό κατανόησης της ενότητας που διδάχθηκαν. Μοιράζουμε φυλλάδιο εργασίας για το σπίτι με εργασίες διαβαθμισμένης δυσκολίας και οι οποίες δεν πρέπει να είναι πολλές και να αντιστοιχούν στην ηλικία και τις γνώσεις των μαθητών/τριων.

Η διδασκαλία της ενότητας ολοκληρώνεται με μια επαναληπτική επισήμανση των κύριων σημείων της ενότητας από τον εκπαιδευτικό.

Η Βυζαντινή αυτοκρατορία τον 6^ο αιώνα.

Οι κατακτήσεις των Αράβων έως το 750 μ.Χ.

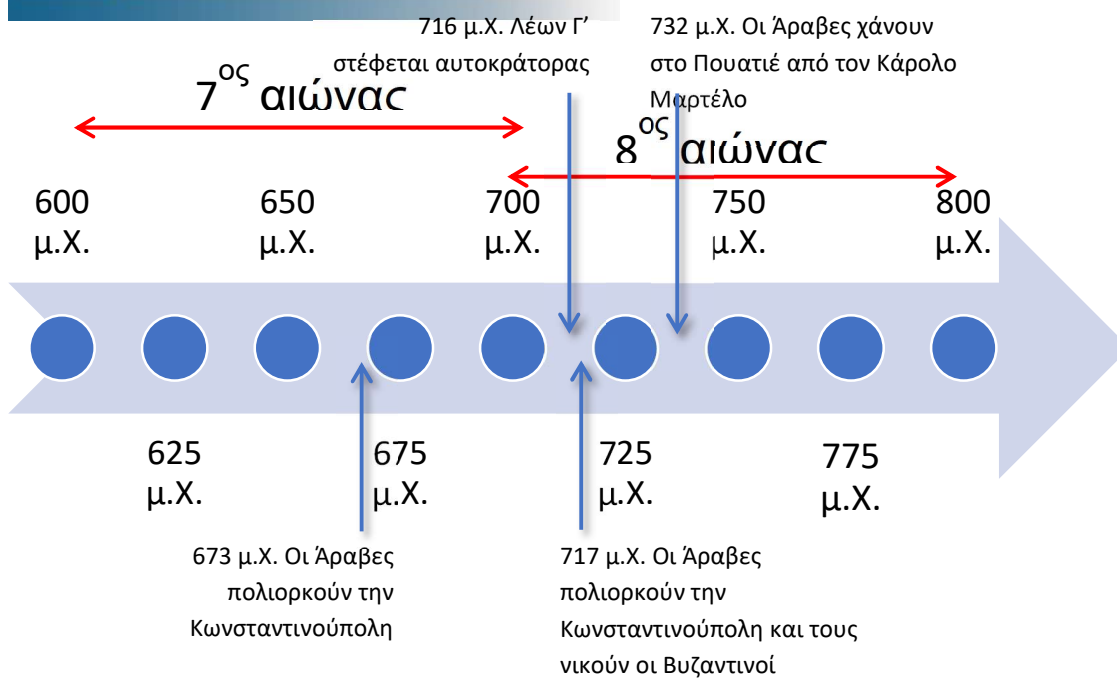

Οργάνωση του Βυζαντίου σε θέματα 7-8^{ος} αιώνας

Τα θέματα του Βυζαντίου τον 7^ο αιώνα

Στις 18 Απριλίου 716 έγινε η στέψη του Λέοντος που είχε αναγορευτεί αυτοκράτορας από τους στρατιώτες του.

Λέων ο Γ΄ ο Ίσαυρος

Χρήση του Υγρού Πυρός από τους Βυζαντινούς.

Ο στρατός των Σαρακηνών έξω από το Παρίσι, 730–32, σε μια απεικόνιση στις αρχές του 19ου αιώνα από τον Julius Schnorr von Carolsfeld.

Ο Κάρολος Μαρτέλος σε απεικόνιση του 16^{ου} αιώνα.

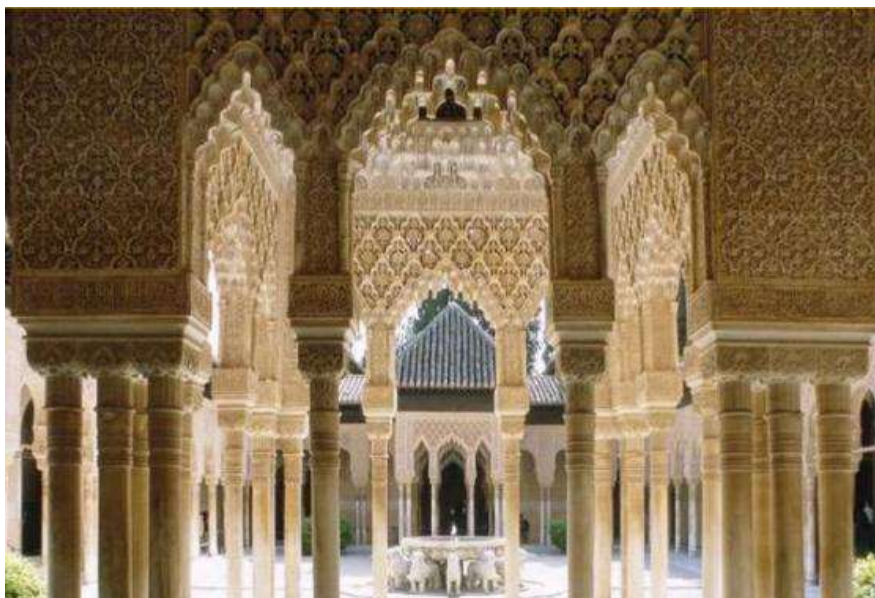
«Ο Σωκράτης με τους μαθητές του» αραβικό χειρόγραφο του 13^{ου} αιώνα

Το τέμενος του Ομάρ στα Ιεροσόλυμα.

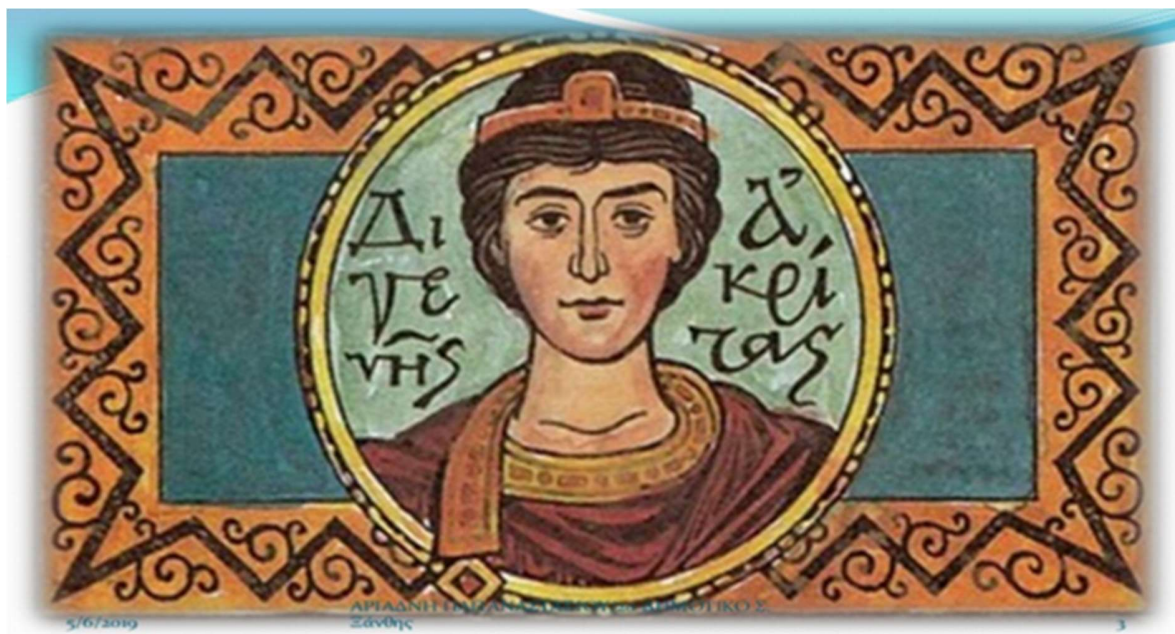
Το περίφημο αραβικό παλάτι και φρούριο στη Γρανάδα.

Πυξίδα από ελεφαντόδοντο

Ο Διγενής Ακρίτας

Απεικόνιση του Διγενή Ακρίτα από το ζωγράφο Δ. Σκουρτέλη

Στην εικόνα γραμματόσημο της Κύπρου αφιερωμένο στο Διγενή Ακρίτα.

Μια αγαπημένη σκηνή από το έπος το Διγενή είναι της μονομαχίας του με τον Σαρακηνό. Απεικόνιση της σκηνής από τον ζωγράφο Δ. Σκουρτέλη

Ο πολύ γνωστός ζωγράφος και χαράκτης Σπύρος Βασιλείου γοητεύτηκε από τη ζωή και τη δράση του Βασιλείου Διγενή Ακρίτα και δημιούργησε πίνακες και χαρακτικά με τη ζωή του. Στην εικόνα το έργο του : «Ο Διγενής μάχεται»

Ο Διγενής Ακρίτας (Σύλληψη του Σπύρου Βασιλείου)

8. ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ:

Το διδακτικό σενάριο στα πλαίσια προσαρμογής του μπορεί να καλύψει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την χρήση αρχείων μορφής ppt. Η χρήση υλικού τέτοιας μορφής μας δίνει τη δυνατότητα να εμπλουτίσουμε και να ενισχύσουμε το υλικό που θα χρησιμοποιήσουμε στη διάρκεια του μαθήματος και να μειώσουμε τις δυσκολίες που παρουσιάζει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Στην περίπτωση αυτή θα διαφοροποιήσουμε τη διδακτική μας πρακτική και επειδή καθίσταται δύσκολη η εφαρμογή της ομαδοκεντρικής διδασκαλίας θα εφαρμόσουμε το μοντέλο της ερμηνευτικής προσέγγισης με κατευθυνόμενο διάλογο. Στις πιθανές επεκτάσεις μας δίνεται η δυνατότητα να

αξιοποιήσουμε το υλικό που έχουμε συλλέξει και να αναφερθούμε αναλυτικότερα στο υγρό πυρ, το ισχυρό αυτό όπλο των Βυζαντινών που είδαμε πόσο συνέβαλε σε σημαντικές νίκες τους. Επίσης θα μπορούσαμε να επεκτείνουμε το διδακτικό σενάριο και να παρουσιάσουμε αναλυτικότερα τη θεματική για τους Ακρίτες και τον Διγενή Ακρίτα. Τέλος προτείνεται παρουσίαση μέσω ιστοσελίδων δημιουργημάτων της αραβικής τέχνης.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Κονδύλη Μπασούκου Ε. « Αραβικός Πολιτισμός», εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2008.
 2. Hourani, A. « Ιστορία του Αραβικού κόσμου», εκδόσεις: Ψυχογιός, Αθήνα, 2009.
 3. Συλλογικό έργο «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους», τόμος Η, Βυζαντινός Ελληνισμός –Μεσοβυζαντινοί χρόνοι, εκδόσεις: εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1971.
 4. Πανόπουλος Π. «Βυζαντινοί και Άραβες κατά τη Μεσοβυζαντινή περίοδο», εκδόσεις: Ηρόδοτος, Αθήνα, 2016.
 5. Συλλογικό έργο, «Ψηφίδες του Βυζαντίου» , Εκπαιδευτικός Φάκελος Μελίνα Εκπαίδευση και Πολιτισμός, ΥΠ.ΠΟ – Δ.Β.Μ.Μ. 2001.
 6. Ostrogorsky G. «Ιστορία του Βυζαντινού κράτους», τόμος Β, μτφρ. Ι. Παναγόπουλου, εκδόσεις: Πατάκης, Αθήνα 1997.
 7. Γλύκατζη- Αρβελέρ Ε. «Γιατί το Βυζάντιο», εκδόσεις: Μεταίχμιο, Αθήνα, 2012.
 8. Χρονόπουλος Γ «Λέων ο Γ΄ και Κωνσταντίνος ο Ε΄- Βυζαντινοί αυτοκράτορες -στρατηγοί» εκδόσεις: Historical Quest, Αθήνα, 2020.
- (Παραθέτουμε βιβλία παιδικής λογοτεχνίας με θέμα τον Διγενή Ακρίτα)
9. Καλοκύρης Δ. «Βασίλειος Διγενής Ακρίτας» εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 1993.
 10. Πούλος Κ. «Βασίλειος Διγενής Ακρίτας» εκδόσεις: Παπαδόπουλος, Αθήνα, 2015.
 11. Βαρβαρήγος Δ. «Διγενής Ακρίτας», εκδόσεις: Άγκυρα, Αθήνα, 2007.

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ:

12. <http://www.fhw.gr/chronos/09/gr/p/610/main/p3c3.html> υλικό που αναφέρεται στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού
13. http://greekworldhistory.blogspot.com/2015/05/blog-post_15.html ιστοσελίδα που περιέχει υλικό για το υγρό πυρ.
14. <http://www2.ime.gr/chronos/09/gr/p/610/main/p4a.html> ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού που υπάρχει υλικό για τον τρόπο διοίκησης του Βυζαντίου, τα θέματα.
15. https://www.benaki.org/index.php?option=com_buildings&view=building&id=3&Itemid=136&lang=el ιστοσελίδα του Μουσείου Μπενάκη - Μουσείο Ισλαμικής τέχνης στην οποία υπάρχει υλικό για την ισλαμική τέχνη και υπάρχει η δυνατότητα για ψηφιακή ξενάγηση.
16. <https://www.youtube.com/watch?v=uBVpu0X8Eg4&t=4s> Ο μεγάλος μας ποιητής Κωστής Παλαμάς εμπνεύστηκε από τον Διγενή Ακρίτα, και έγραψε το ποίημα ο «Ο Διγενής» που το μελοποίησε ο Μιχάλης Τερζής και το τραγουδάει η Ελευθερία Αρβανιτάκη στο δίσκο : "Όλη τη μουσική μες στην αγάπη βάλε» Πατώντας στο σύνδεσμο ακούτε το τραγούδι.
17. <https://www.youtube.com/watch?v=HR1gdUQSqeE> Πατώντας στο σύνδεσμο θα ακούσετε το τραγούδι : «Ο Διγενής Ψυχομαχεί» , ριζίτικο τραγούδι από τον Νίκο Ξυλούρη.
18. <https://www.youtube.com/watch?v=P2mRotEdCV4> Πατώντας στο σύνδεσμο θα ακούσετε το ακριτικό τραγούδι : «Ακρίτας κάστρον έκτιζε» σύνθεση του Χ. Χάλαρη και ερμηνεία των Ν. Κωνσταντόπουλου και Π. Μάθου